

Nota

Hechtel-Eksel, Schutterijstraat

Verslag van het landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek

2018D322

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2018-24/ wettelijk depot: D/2018/12654/24
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., WIJNEN, J. en JANSSEN, J., (2018), Hechtel-Eksel, Schutterijstraat, Archeologienota – verslag van het landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek, HAAST-rapport 2018-24, Bree, D/2018/12654/24

Projectcode:	2018D322
Naam erkende archeoloog:	Rik van de Konijnenburg
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatiegegevens:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1177
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1177
Kadastergegevens:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1177
Topografische kaart:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1177
Alle betrokken actoren:	Rik van de Konijnenburg (erkend archeoloog), Joan Janssen (archeoloog)
	Jeroen Wijnen (aardkundige),
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	Rik.vandekonijnenburg@telenet.be , 0496 209 018 jeroen.wijnen@laaglandarcheologie.nl

© 2018 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

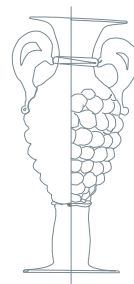
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2018/12654/24

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

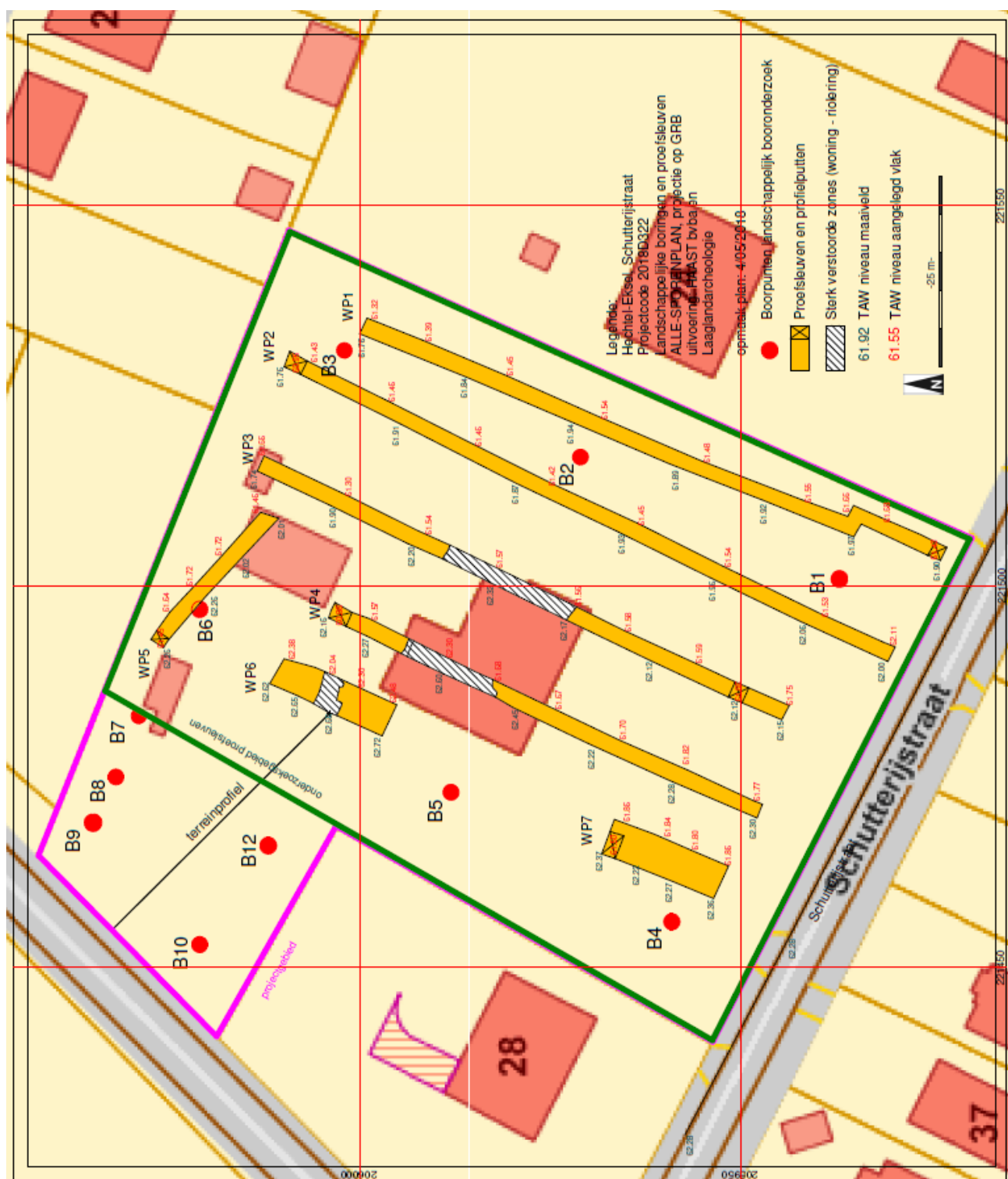
COVERFOTO: Het terrein gefotografeerd van west naar oost, opname 4/05/2018

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	p.5
2. Bouwprogramma	p.7
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.9
4. Assessment van het terrein	p.10
5. Gemotiveerd advies	p.12
6. Figurenlijst	p.12

Alle-sporenplan projectcode 2018D322, Hechtel-Eksel, Schutterijstraat

1. Beschrijvend gedeelte

Administratieve gegevens

Projectcode	2018D322
Actoren	Rik van de Konijnenburg OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
	Fam Bollen, Hechtel - Eksel
Locatie: Provincie	Limburg
Gemeente	Hechtel - Eksel
Deelgemeente	Eksel
Site	Schutterijstraat - Paardskerkhof
Kadastrale gegevens	Hechtel-Eksel, afdeling 2 Eksel, Sie A, percelen 359g (woonhuis, opp = 355 m ²) en 359k (tuin, opp = 6.960 m ²).
Oppervlakte onderzoeksgebied	7.315 m ²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Begindatum onderzoek	4/05/2018
Einddatum onderzoek	4/05/2018
Relevante termen thesauri OE	Landschappelijk booronderzoek, proefsleuvenonderzoek

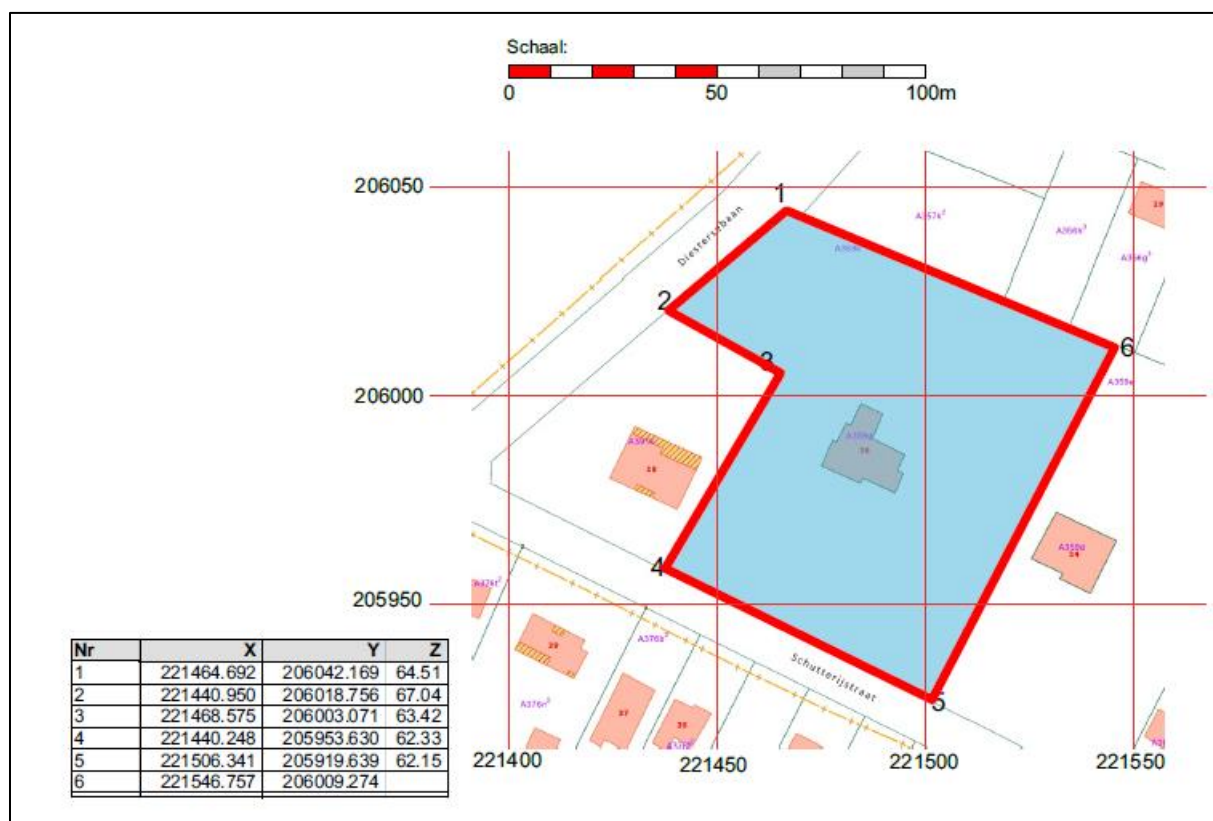

Fig. 1: Bounding Box

Kadastrale gegevens:

Het projectgebied omvat 2 kadastrale percelen: Hechtel-Eksel, afdeling 2 Eksel, Sie A, percelen 359g (woonhuis, opp = 355 m²) en 359k (tuin, opp = 6.960 m²). De totale terreinoppervlakte bedraagt 7.315 m²

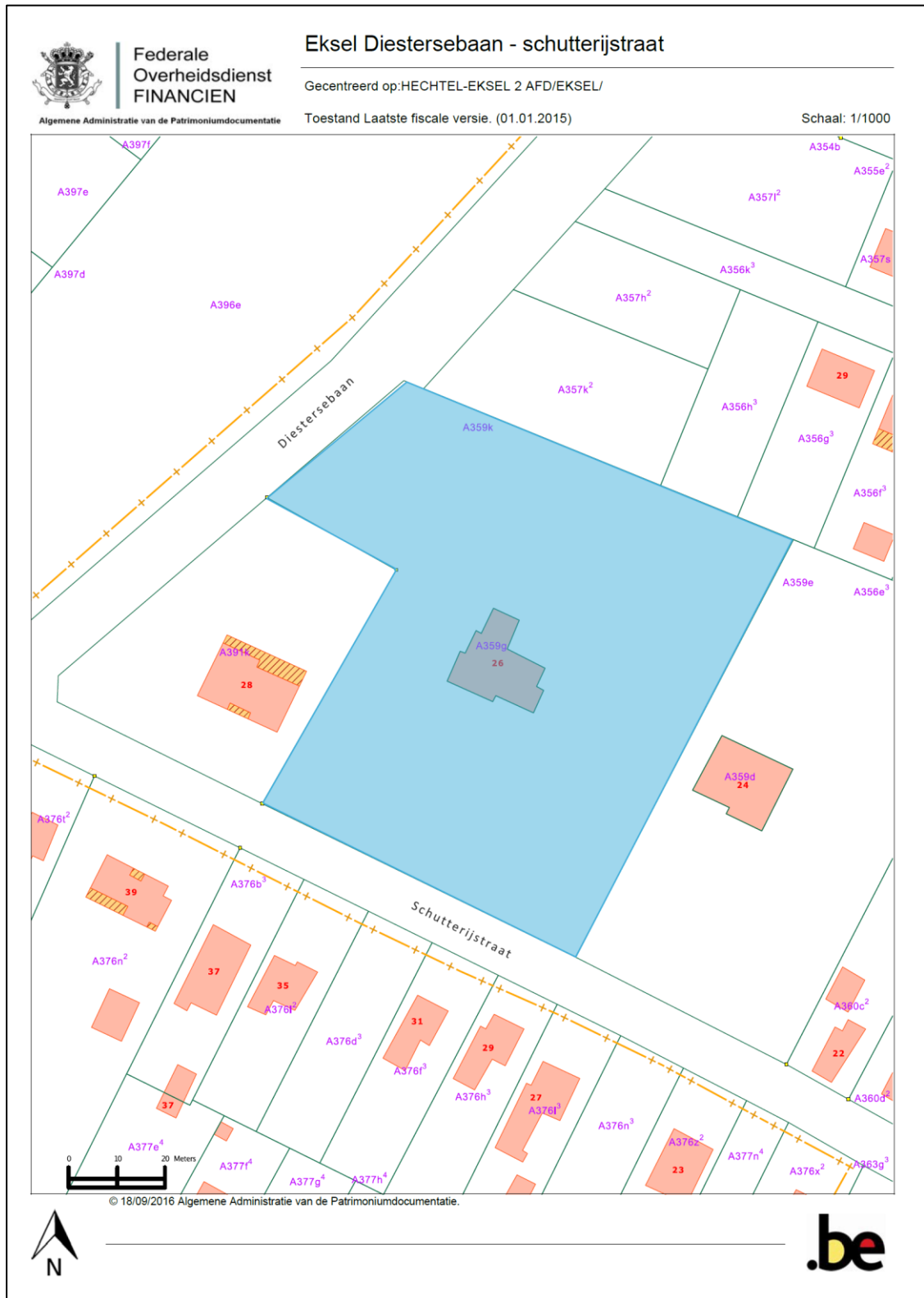
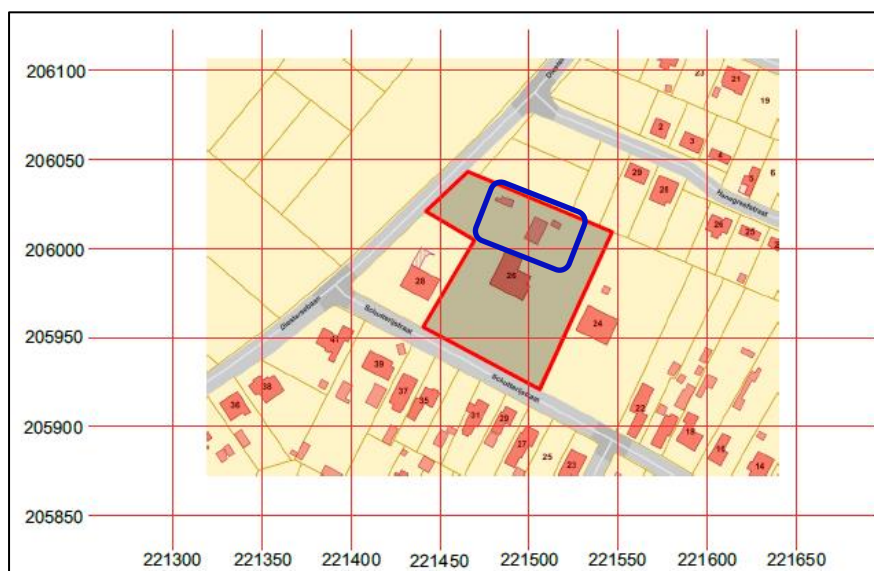

Fig. 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2015

Verstoorde zones:

Fig. 4: aanduiding van de mogelijk verstoorde gebieden, luchtfoto uit 2015

Achter het woonhuis bevinden zich nog enkele bijgebouwen die niet op het kadastraal uittreksel zijn aangeduid maar wel ingetekend zijn op het GRB. Ook het bouwen van die bijgebouwen kan voor enige versterking van het bodemarchief gezorgd hebben.

Fig. 5: aanduiding van de bijkomende mogelijk verstoorte gebieden, GRB

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Afweging noodzaak verder onderzoek

In eerste instantie wordt nagegaan of een verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem noodzakelijk is, omdat de opsporing van archeologische sites bij voorkeur gebeurt via een zo miniem mogelijke verstoring van de bodem. Indien het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem de afwezigheid van een archeologische site niet kan staven, wordt overgegaan naar een vooronderzoek met ingreep in de bodem. In geval de aanwezigheid van een archeologische site wordt bevestigd, dient men te proberen die *in situ* te bewaren. Indien dit niet mogelijk is, dient men over te gaan tot een opgraving.

Advies:

Aangezien heel het terrein kan beschouwd worden als een mogelijk relatief onverstoorde zone, is het aangeraden een uitgebreid archeologisch traject te volgen mede gelet op de rijke vindplaatsen in de omgeving van het projectgebied.

Op basis van de archeologienota met ID 1177 wordt dan ook aanbevolen het terrein te onderwerpen aan een landschappelijk bodemonderzoek met als mogelijk vervolgtraject een proefsleuvenonderzoek (archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem doormiddel van proefsleuven).

Onderzoeksstrategie

Het veldwerk, landschappelijk booronderzoek, werd uitgevoerd door 1 bodemkundige en 1 archeoloog. De resultaten werden door de bodemkundige in een rapport weergegeven dat verwerkt is in dit verslag. Voor de foto's van de boormonsters werd nog de projectcode 2016I158 van archeologienota 1177 gebruikt.

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd door 1 erkend archeoloog en 1 archeoloog-assistent. Voor het proefsleuvenonderzoek werd een nieuwe projectcode gebruikt, 2018D322.

Gebruikt materiaal

De manuele boringen werden uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm.

De proefsleuven werden gegraven met een 17-ton kraan met een graafbak van 2 m breed.

De locatie van de proefsleuven, samen met de niveaus van het aangelegde vlak werden ingemeten met een ALTUS APS-NR2 gps-toestel met een afwijking horizontaal van 0,5 tot 1 cm en verticaal van 0,8 tot 1,2 cm.

Inbreng specialisten

Jeroen Wijnen van Laaglandarcheologie met een ruime ervaring in bodems in Vlaanderen, met name in de provincies Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant, werd aangetrokken om het bodemonderzoek mee uit te voeren. Hij verzorgde ook het verslag dat verwerkt werd in de archeologienota.

4. Assessment van het terrein

Het aardkundig onderzoek: Er zijn van oud naar jong afzettingen van de Lommel Zanden (alleen in boring 10), dekzandafzettingen en stuifzandafzettingen (duinzand). In de dekzandafzettingen zijn in boring 1 t/m 4 onthoofde podzolbodems aangetroffen (Bhs- en/of BC-horizont) en in de stuifzanden zijn vaak enkele tot meerdere niveaus van voornamelijk onthoofde initiële bodems (podzolbodems) aangetroffen. Alleen in boring 12 is de complete initiële podzolbodem aangetroffen. Deze initiële podzolbodem is opgebouwd uit:

- een ca. 2 cm dunne Ah-horizont, bestaande uit zwartbruin, matig humeus, zeer fijn zand
- een ca. 3 cm dikke witgrijze E-horizont, bestaande uit zeer fijn zand
- een ca. 20 cm dikke bruingrijze, door humusinspoeling ontstane initiële B-horizont, bestaande uit zwak humeus, zeer fijn zand.

In het dekzand zijn in boring 1 t/m 4 zijn onthoofde podzolbodems aangetroffen. De grond is in boring 1, 2 en 4 tot 30 à 40 cm –mv verstoord, terwijl in boring 3 bovenop de podzolrest een ca. 10 cm dikke bouwvoor is aangetroffen. Boring 5 en 6 is tot ca. 70 cm –mv tot op of in de C-horizont verstoord. In het stuifzand zijn in een aantal gevallen (boring 7, 8, 11 en 12) een of twee afgedekte bodemhorizonten aangetroffen. De eerste afgedekte horizont in boring 7 ligt onder opgebrachte grond, maar verder zijn deze afgedekt door stuifzanden.

Er zijn geen indicaties voor erosie gevonden.

Er zijn resten van podzolbodems aangetroffen in dekzandafzettingen, terwijl er op een of meerdere niveaus bodemhorizonten van initiële bodems zijn aangetroffen in het stuifzand.

Ter hoogte van boring 1 t/m 6 (dekzandgebied), zijn mogelijke sporensites te verwachten. Omdat de aanwezige podzolbodems onthoofd (boring 1 t/m 4) zijn of zelfs geheel verdwenen (boring 6 en 5) zijn er geen resten uit de vroege prehistorie (jagers-verzamelaars) in-situ te verwachten. In het stuifzandgebied kunnen sporen verwacht worden in het afgedekte dekzandlandschap. Omdat er onder de stuifzanden geen intacte bodems zijn aangetroffen hoeven er intacte vindplaatsen uit de vroege prehistorie te worden verwacht.

Proefsleuven kunnen het beste uitgevoerd worden in het dekzandgebied. In het stuifzandgebied is sprake van een uitgesproken reliëf en zit het dekzandoppervlak plaatselijk op zodanige diepte dat het niet veilig is om putten tot die diepte aan te leggen.

Het proefsleuvenonderzoek

Volgend op het landschappelijk bodemonderzoek werd een proefsleuvenonderzoek georganiseerd. Er werden zeven proefsleuven aangelegd noord – zuid gericht georiënteerd op de lengterichting van de kadastrale percelen en geënt op de richting van de proefsleuven zoals voorgesteld in archeologienota ID 1177.

De aardkundige vaststellingen gedaan tijdens het proefsleuvenonderzoek komen volledig overeen met de waarnemingen gedaan tijdens het landschappelijk booronderzoek. In de profielkolommen werden restanten aangetroffen van onthoofde en/of quasi volledig verdwenen podzolprofielen. De waargenomen horizonten kunnen als volgt beschreven worden:

- Over heel het terrein lag een strooisellaag, restant van het rooien van alle bomen en struikgewas.
- Onder die strooisellaag bevindt zich soms nog een restant van de Ap-horizont een/f B-horizont
- gevolgd door een uitlogingshorizont E.
- Maar, meest aangetroffen is een “sterk onthoofde podzol” waarbij enkel nog een restant van de E horizont of de Bhs horizont werd aangetroffen.
- Die Bhs gaat vaag over in een B/C horizont die op haar beurt vervaagt in de C-horizont.

Het ontbreken van een horizont (horizonten) kan verklaard worden door enerzijds de bouw van de woning in de jaren 1960 en aanleg van de tuin met aanbreng van nieuwe planten en bomen. Oorspronkelijk behoorde het terrein tot het duinen gebied dat ten noordwesten nog aan de Diesterbaan grenst, vlakbij het projectgebied, en was het begroeid met naaldbomen. De gerooide bomen zijn echter allemaal loofbomen (beuken). Het heeft er dus alle schijn van dat het terrein, met uitzondering van de meest noordwestelijke hoek, sterk geëgaliseerd werd in functie van de bouw van een woning met aanhorigheden en vooral ook de aanleg van een siertuin.

Er zijn dus sporen aangetroffen maar die zijn allemaal te koppelen aan de bouw van de woning in de jaren 1960 en de aanleg van een siertuin.

De sporen zijn antropogeen, maar (zeer) recent; tweede helft 20ste eeuw.

5. Gemotiveerd advies

Het landschappelijk bodemonderzoek wees uit dat er een onthoofde podzolbodem aanwezig is op het terrein waardoor de kans op het aantreffen van steentijdsites in situ al als zeer klein mocht ingeschat worden; het proefsleuvenonderzoek heeft uitgewezen dat het terrein redelijk tot ernstig verstoord is – geëgaliseerd en herwekt – voor de bouw van een woning in de jaren 1960 en de aanleg van een siertuin met aanplant van bomen en struiken. Alle aangetroffen sporen, muurresten, bouwpuin, restanten van een beregeningsinstallatie, een coaxkabel, en talrijke plantgaten, bevestigen de these dat het oorspronkelijke microreliëf, waarschijnlijk een duinenlandschap begroeid met heide, quasi volledig verstoord werd in het verleden. Maar, ook de afwezigheid van archeologica, schervenmateriaal of (fragmenten) van andere gebruiksvorwerpen, late vermoeden dat het terrein in feite kan beschouwd worden als “archeologisch steriel”. Via dit programma van maatregelen wordt dan ook voorgesteld het projectgebied op te nemen als Gebied Geen Archeologie.

Advies:

Op basis van de gegevens uit het landschappelijk booronderzoek en het archeologisch proefsleuvenonderzoek kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Het projectgebied kan daarom vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek. Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden Geen Archeologiekaart h het projectgebied daarin op te nemen als GGA-gebied.

maatregelen geadviseerd het terrein vrij te geven van verder archeologisch onderzoek.

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van **archeologische vondsten**. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

6. Lijst met afbeeldingen

COVERFOTO: Het terrein gefotografeerd van west naar oost, opname 4/05/2018

Alle-sporenplan projectcode 2018D322, Hechtel-Eksel, Schutterijstraat

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2015

Fig. 3: verkavelingsplan zoals aangereikt door mevr. C. Achten

Fig. 4: aanduiding van de mogelijk verstoorde gebieden, luchtfoto uit 2015

Fig. 5: aanduiding van de bijkomende mogelijk verstoorde gebieden, GRB